

norm

NEN 8112

Bedrijfsnoodorganisatie en
bedrijfshulpverlening

Publicatie uitsluitend voor commentaar

Initial emergency response

juli 2014
ICS 13.200

Commentaar vóór 2014-11-01

Zal vervangen NEN 4000:2008 en NEN 8112:2010

Normcommissie 302013 "Bedrijfsnoodorganisatie"

THIS PUBLICATION IS COPYRIGHT PROTECTED**DEZE PUBLICATIE IS AUTEURSRECHTELIIK BESCHERMD**

Apart from exceptions provided by the law, nothing from this publication may be duplicated and/or published by means of photocopy, microfilm, storage in computer files or otherwise, which also applies to full or partial processing, without the written consent of the Netherlands Standardization Institute.

The Netherlands Standardization Institute shall, with the exclusion of any other beneficiary, collect payments owed by third parties for duplication and/or act in and out of law, where this authority is not transferred or falls by right to the Reproduction Rights Foundation.

Auteursrecht voorbehouden. Behoudens uitzondering door de wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van het Nederlands Normalisatie-instituut niets uit deze uitgave worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm, opslag in computerbestanden of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op gehele of gedeeltelijke bewerking.

Het Nederlands Normalisatie-instituut is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor veeveelvoudiging te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden, voor zover deze bevoegdheid niet is overgedragen c.q. rechsrechtens toekomt aan de Stichting Reprecht.

Although the utmost care has been taken with this publication, errors and omissions cannot be entirely excluded. The Netherlands Standardization Institute and/or the members of the committees therefore accept no liability, not even for direct or indirect damage, occurring due to or in relation with the application of publications issued by the Netherlands Standardization Institute.

Hoewel bij deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. Het Nederlands Normalisatie-instituut en/of de leden van de commissies aanvaardden derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade, ontstaan door of verband houdend met toepassing van door het Nederlands Normalisatie-instituut gepubliceerde uitgaven.

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	5
1 Onderwerp en toepassingsgebied	7
2 Normatieve verwijzingen	7
3 Termen en definities	8
4 Stappenplan ontwerp van de BNO	11
4.1 Toelichting processtap	11
4.2 Bewustwording	11
4.3 Besluitvorming	12
4.4 Communicatie en implementatie	12
4.5 Borging	12
5 Risicoanalyse	14
5.1 Toelichting processtap	14
5.2 Bewustwording	14
5.3 Besluitvorming	15
5.4 Communicatie en implementatie	15
5.5 Borging	15
6 Beheersmaatregelen	15
6.1 Toelichting processtap	15
6.2 Bewustwording	16
6.3 Besluitvorming	17
6.4 Communicatie en implementatie	17
6.5 Borging	17
7 Ontwerp van de BNO	17
7.1 Toelichting processtap	17
7.2 Bewustwording	18
7.3 Besluitvorming	18
7.4 Communicatie en implementatie	18
7.5 Borging	18
8 Implementatie van de BNO	18
8.1 Toelichting processtap	18
8.2 Bewustwording	18
8.3 Besluitvorming	19
8.4 Communicatie en implementatie	19
8.5 Borging	19
9 Borging en evaluatie	19
9.1 Toelichting processtap	19
9.2 Bewustwording	19
9.3 Besluitvorming	19
9.4 Communicatie en implementatie	20
9.5 Borging	20
Bijlage A (informatief) Voorbeelden noodsituaties	21
Bijlage B (informatief) Plan, Do, Check, Act	22
Bijlage C (informatief) Nalooplijst bedrijfsnoodplan	23
Bijlage D (informatief) Bedrijfsnoodorganisatie/BHV-organisatie	28
Bijlage E (informatief) Bedrijfsvoorbeelden	30
Bijlage F (normatief) Indeling van het ontruimingsplan	34
Bibliografie	38

Voorwoord

Dit normontwerp heeft tot doel een organisatie, bedrijf of instelling goed voor te bereiden op een incident, calamiteit of andere verstoringen van haar/zijn primaire proces(sen). Het normontwerp gaat over het ontwerpen en vervolgens implementeren van de bedrijfsnoodorganisatie (BNO) met inbegrip van de bedrijfshulpverlening (BHV) en de bijbehorende (nood)plannen. Het normontwerp bevat handvatten voor het BNO-beleid, de prestaties van de BNO en de documentatie in het BNO-plan. De uitwerking van het normontwerp volgt de stappen in het totale proces van de bedrijfscontinuïteit en laat de positie zien van de BNO ten opzichte van de andere aspecten daarin. Omdat dit een procesnormontwerp is, wordt er wel gerefereerd aan normen en eisen, maar is het proces belangrijker.

Dit normontwerp is de samenvoeging van NEN 4000 en NEN 8112. In dit normontwerp is naast aandacht voor BNO in bedrijfsgebouwen, aandacht voor BNO in 'niet-gebouwen' zoals openbaar vervoerssystemen en evenemententerreinen. Naast het wettelijk kader volgend uit de Arbowet zijn in dit normontwerp vier principes leidend:

- 1) gelijkwaardigheid (in lijn met Bouwbesluit 2012);
- 2) continuïteit van bedrijfsvoering;
- 3) zelfredzaamheid;
- 4) van norm- naar risicodenken.

Wettelijk kader

In het kader van BNO moet onder andere rekening worden gehouden met de volgende wetgeving:

- Arbeidsomstandighedenwet en Arbobesluit
- Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO)
- Evenementenvergunning
- Milieuhandhaving
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Woningwet en Bouwbesluit
- Wet op de veiligheidsregio's
- Warenwet
- Kernenergiewet
- Wetgeving omtrent informatiebeveiliging
- Wet op de Ondernemingsraden
- Burgerlijk Wetboek
- Wet Hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ)
- Wet op kinderopvang

Daarnaast kan rekening worden gehouden met aanwezige arbocatalogi voor branches of organisaties.

Dit normontwerp is opgesteld door de normcommissie 302 013 "Bedrijfsnoodorganisatie". Op het ogenblik van publicatie van het normontwerp was de commissie als volgt samengesteld:

W. Antonissen (voorzitter)	IVM, Instituut voor Veiligheid en Milieu, Coevorden
Th. Beerenfenger	Ministerie van Defensie, Den Haag
A. Dias d'Ullois	AAS Veiligheid, Zoetermeer
N. Van Etten	G4S, Amsterdam
H.R. Gallis	TNO, Leiden
Y. van Gog	Ministerie van BZK/UBR/EC O&P, Den Haag
D.A. Havelaar	Nederlands Instituut voor Kwaliteitszorg Training en Advies (NIKTA), Zevenbergschen Hoek
D. Hoeneveld	SAAZUNIE/TU Delft, Delft
N. van den Hout	Onderwijsgroep Tilburg, Tilburg
L. Hout	Falck, Utrecht
R. Huiskamp	Regio BHV, Wormerveer
M.A.J. Koene	Brandweer Nederland, Arnhem
J. Manders	BHV.NL, Nijmegen
M. van der Schaft	Brandweer Nederland, Arnhem
P. Schut	Octaaf Adviesgroep, Nieuwegein
J.J.H. Smit	SAAZUNIE/Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam
A. van 't Veer	Ministerie van Defensie, Den Haag
W. van der Zwan	Saval, Breda
M.A. van der Gugten (secretaris)	Nederlands Normalisatie-instituut (NEN), Delft

Commentaar op dit normontwerp kan voor 1 november 2014 worden ingediend via www.normontwerpen.nen.nl.

Inleiding

Deze norm ondersteunt bedrijven (zie 3.4) hun bedrijfsnoodorganisatie (BNO) vorm te geven. Leidend hierin is niet meer de wetgeving alleen, maar ook de eigen verantwoordelijkheid. De wetgever gaat slechts uit van het in veiligheid brengen van personen en het 'beheersbaar' houden van een incident of calamiteit. Een incident of calamiteit heeft vaak rechtstreeks invloed op de continuïteit van de organisatie/bedrijfsvoering. 60 % van het MKB gaat binnen één jaar na een brand failliet (en na drie jaar is dat 75 %). Bij andere organisaties (zoals een ziekenhuis of een museum) leidt een calamiteit tot maatschappelijke of imagoschade. Deze norm maakt de omslag van norm- naar continuïteitsdenken.

Ook zijn er maatschappelijke ontwikkelingen die maken dat bedrijven hun eigen verantwoordelijkheid meer dan voorheen vorm moeten geven. De overheid geeft aan niet meer alles te kunnen doen en verplaatst de verantwoordelijkheid naar de private sector. De brandweer krimpt in en de repressieve dienst zal een brandend pand niet meer binnen gaan indien zeker is dat er geen personen meer binnen zijn.

Afhankelijk van de risico's, ambities, 'directe' omgeving en bouwkundige (bijv. brandcompartimentering) en installatietechnische (bijv. brandmeldinstallaties, automatische blusinstallaties) voorzieningen kan een BNO meer of minder uitgebreid zijn.

Het principe van gelijkwaardigheid is hierbij van belang. In het huidige denken is de organisatorische component er niet uitsluitend meer om risico's op te vangen die overblijven na invulling van de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen (in NEN 4000:2008 werden dit restrisico's genoemd). De bouwkundige, installatietechnische en organisatorische componenten (BIO) worden, indachtig het Bouwbesluit 2012, als gelijkwaardig beschouwd. Dit levert voor bedrijven keuzevrijheid op. Ook voorkomt dit dat door zuilgerichte benadering eisen worden gesteld aan één zuil (BHV, O) die bedrijfseconomisch niet altijd zijn vol te houden. Uiteraard is dan compensatie met andere maatregelen (B en I) wel noodzakelijk.

Ook is in deze norm meer aandacht dan voorheen voor zelfredzaamheid. Zelfredzaamheid is een resultante van: de aard van de gebouwde omgeving, de eigenschappen van het incident en de eigenschappen van de perso(n)en(en). Het vergroten van zelfredzaamheid speelt vooral een rol bij ingewikkelde (semi-)openbare omgevingen zoals stadions, winkelcentra, multifunctionele gebouwen en 'niet-gebouwen' zoals openbaar vervoerssystemen (bijv. trein, metro) en evenemententerreinen.

Het vormgeven van de BNO is maatwerk. Op basis van de hierboven genoemde punten is daarom gekozen voor een procesnorm. Deze norm heeft als insteek dat hij oplossingsgericht is. Met het doorlopen van de processtappen komen de maatgevende scenario's in beeld en dit leidt tot een BNO op maat. Gekozen is voor een compacte norm.

Deze norm is bedoeld voor zowel kleine als grotere bedrijven. Voor kleine bedrijven met weinig risico's kan het stappenplan snel worden doorlopen. Door de procesaanpak kunnen ook gebouwen/terreinen met veel meer gebruikers (bedrijfsverzamelgebouw, winkelcentrum) ermeer aan de slag. Ook vrijwilligersorganisaties kunnen met deze norm hun voordeel doen. En ook bij sporten, religieuze bijeenkomsten en zelfs een buurtfeest is het van belang de noodorganisatie te regelen. Voordeel ten opzichte van vorige normen is dat de risico's bewust worden beoordeeld. Dit is nodig omdat in de meeste arbocatalogi geen of slechts minimaal aandacht is voor BNO. Bovendien is daar de insteek vaak normstellend vanuit de Arboret.

Het doorlopen van het stappenplan ondersteunt de organisatie bij het ontwerpen en implementeren van de BNO.

Deze norm is bedoeld voor gebruikers, gebouwbeheerders, adviseurs, verzekeraars en overheidsinstanties.

(blanco)

Voorbeeld
Preview

Bedrijfsnoodorganisatie en bedrijfshulpverlening

1 Onderwerp en toepassingsgebied

Deze norm behandelt de bedrijfsnoodorganisatie (BNO) van bedrijven/organisaties. De BNO is één van de drie pijlers van (brand)veiligheid. De andere twee zijn bouwkundige en installatietechnische voorzieningen. Deze drie worden vanaf heden integraal benaderd in plaats van zuilgericht. De focus ligt op brandveiligheid maar de BNO richt zich op al die onderwerpen die uit het risicoanalyseproces naar voren komen (maatgevende scenario's).

Het toepassingsgebied is breed en tweeledig. Het eerste toepassingsgebied is gericht op het bedrijfsproces: ieder bedrijf, van klein tot groot, moet zijn BNO hebben afgestemd op de aanwezige risico's. Voor eenvoudige bedrijven kan dit marginaal zijn en slechts gericht op het in veiligheid brengen van de aanwezigen (ontruimen) en het geven van levensreddende eerste hulp (LEH). Voor complexere bedrijven of bedrijven met grote risico's zullen de kwaliteit en grootte van de BNO in lijn moeten zijn met hun complexiteit en risico's (maatgevende scenario's). Ter illustratie zijn in de norm voorbeelden opgenomen van verschillende bedrijfstypen. Het tweede toepassingsgebied is gericht op de fysieke verblijfplaats. Dit is over het algemeen het gebouw waar het bedrijf in is gevestigd, maar het kan ook gaan om 'niet-gebouwen' zoals openbaar vervoersystemen (bijv. trein, metro) en evenemententerreinen.

2 Normatieve verwijzingen ¹⁾

De volgende documenten waarnaar is verwezen zijn onmisbaar voor de toepassing van dit document. Bij gedateerde verwijzingen is alleen de aangehaalde versie van toepassing. Bij ongedateerde verwijzingen is de laatste versie van het document (met inbegrip van wijzigings- en correctiebladen) waarnaar is verwezen van toepassing.

NEN 1414	<i>Symbolen voor veiligheidsvoorzieningen op ontruimings- en aanvalsplattegronden</i>
NEN 2575:reeks	<i>Brandveiligheid van gebouwen – Ontruimingsinstallaties – Systeem- en kwaliteitseisen en projecteringsrichtlijnen</i>
NEN 3011	<i>Veiligheidskleuren en -tekens in de werkomgeving en in de openbare ruimte</i>
NEN 6089	<i>Bepaling van de opvang- en de doorstroomb capaciteit van een bouwwerk</i>
NTA 8009	<i>Veiligheidsmanagementsysteem voor ziekenhuizen en instellingen die ziekenhuiszorg verlenen</i>
NTA 8020-30	<i>Evenementenbeveiliging en publieksbeveiligingsdiensten</i>
NEN-ISO 31000	<i>Risicomanagement – Principes en richtlijnen</i>
NEN-EN-ISO 7010	<i>Grafische symbolen – Veiligheidskleuren en -tekens – Geregistreerde veiligheidstekens (inclusief symbolen)</i>
NEN-EN-ISO 14001	<i>Milieumanagementsystemen – Eisen met richtlijnen voor gebruik</i>
NEN-ISO/IEC 31010	<i>Risicomanagement – Risico-evaluatietechnieken</i>
OHSAS 18001	<i>Arbomanagementsystemen – Eisen</i>

1) Het is afhankelijk van het type bedrijfsproces of de in dit hoofdstuk opgenomen documenten relevant zijn.

3 Termen en definities

Voor de toepassing van deze norm gelden de volgende termen en definities.

3.1

aanrijtijd

zuivere rijtijd nodig voor het bereiken van de plaats van een brand of een incident

3.2

aanvalsplan

plan dat gegevens bevat die in geval van brand voor een veilig en doelmatig optreden van de brandweer nodig zijn

3.3

aanvalsplattegrond

door de brandweer vereiste plattegrond in het aanvalsplan waarop alle relevante (brand)preventieve en (brand)repressieve voorzieningen en alle relevante risico's zoals de aanwezige gevaarlijke stoffen, met betrekking tot de eerste bestrijding van een ongeval of calamiteit zijn weergegeven

3.4

afbreukrisico

kans dat en mate waarin kennis en vaardigheden van hulpverleners geleidelijk afnemen, waardoor de bijstand ten aanzien van BNO onvoldoende competent wordt verleend

3.5

bedrijf

organisatie waar mensen samenkomen onder verantwoordelijkheid van iemand

3.6

bedrijfscontinuïteit

(succesvol) voortzetten van de (bedrijfs)activiteiten over een langere termijn

OPMERKING Voor grote(re) organisaties kan het raadzaam zijn NEN-ISO 31000 te raadplegen.

3.7

bedrijfshulpverlener

BHV'er

werknemer die hulpverleningstaken voor een werkgever verricht en daartoe is aangesteld, als voorpostfunctie voor de externe hulpverleningsdiensten

3.8

bedrijfshulpverlening

BHV

deskundige en georganiseerde uitvoering van de hulpverlening, zo nodig in samenwerking met de externe hulpverleningsdiensten

3.9

bedrijfshulpverleningsorganisatie

BHV-organisatie

organisatie van werknemers en eventuele anderen die de werkgever op georganiseerde wijze snel en efficiënt bijstand verleent op het gebied van BHV en die daartoe onmiddellijk de nadelige gevolgen van incidenten en calamiteiten voor werknemers en andere in het bedrijf aanwezige personen zoveel mogelijk beperkt

3.10

bedrijfshulpverleningsplan

BHV-plan

plan van aanpak waarin de beheersing van incidenten en calamiteiten door de BHV-organisatie schriftelijk is vastgelegd in procedures en werkinstructies en waarin de benodigde middelen, materialen en voorzieningen afgestemd zijn op de risico's en de maatgevende factoren

3.11

bedrijfsnoodorganisatie

BNO

organisatie van werknemers en eventuele anderen die de werkgever op georganiseerde wijze snel en efficiënt bijstand verleent op het gebied van alle incidenten en calamiteiten welke in een bedrijf mogelijk zouden kunnen voorkomen

OPMERKING De organisatie richt zich onmiddellijk op het beperken van de nadelige gevolgen voor werknemers en andere in het bedrijf aanwezige personen inclusief goederen en gebouwen.

3.12

bedrijfsnoodplan

plan waarin de interne noodorganisatie wordt beschreven

OPMERKING Het BHV-plan en het ontruimingsplan zijn vaak onderdeel van het bedrijfsnoodplan. Zie bijlage D voor een voorbeeld van een bedrijfsnoodplan.

3.13

bouwkundige, installatietechnische en organisatorische component

BIO

componenten van belang bij het opzetten en in stand houden van een BNO

3.14

calamiteit

plotselinge ongewenste gebeurtenis die grote schade aan milieu, mensen, omgeving en/of bedrijfsprocessen veroorzaakt en waarbij onmiddellijk en professioneel ingrijpen noodzakelijk is

3.15

communicatieplan

document met een beschrijving van de wijze van communicatie, zowel intern (binnen een BHV-organisatie) als extern (hulpverleningsdiensten, pers, omgeving)

3.16

gebouw

bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt

3.17

gefaseerde ontruiming

ontruiming waarbij in eerste instantie het direct door een calamiteit bedreigde compartiment wordt ontruimd, gevolgd door de ontruiming van de overige compartimenten, waarbij de start van de ontruiming in niet direct bedreigde compartimenten later aanvangt

3.18

gelijkwaardigheid

prestatie-eisen ten aanzien van brandveiligheid die kunnen worden bereikt door (een combinatie van) bouwkundige, installatietechnische en organisatorische maatregelen; deze zijn deels uitwisselbaar, mits hetzelfde prestatieniveau wordt bereikt

3.19

incident

ongewenste gebeurtenis, mogelijk schade en/of letsel tot gevolg hebbend

3.20

instructiekaart

kaart waarop staat beschreven hoe moet worden gehandeld in geval van een ongeval, brand en/of ontruiming

Bestelformulier

Stuur naar:

NEN Standards Products & Services
t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214
2600 WB Delft

NEN Standards Products & Services

Postbus 5059
2600 GB Delft

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

T (015) 2 690 390
F (015) 2 690 271

www.nen.nl/normshop

Ja, ik bestel

__ ex. NEN 8112:2014 Ontw. nl Bedrijfsnoodorganisatie en
bedrijfshulpverlening

€ 36.00

**Wilt u deze norm in PDF-formaat? Deze bestelt u eenvoudig via
www.nen.nl/normshop**

Gratis e-mailnieuwsbrieven

Wilt u op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op het gebied van normen,
normalisatie en regelgeving? Neem dan een gratis abonnement op een van onze
e-mailnieuwsbrieven. www.nen.nl/nieuwsbrieven

Gegevens

Bedrijf / Instelling _____

T.a.v. _____ O M O V

E-mail _____

Klantnummer NEN _____

Uw ordernummer _____ BTW nummer _____

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Telefoon _____ Fax _____

Factuuradres (indien dit afwijkt van bovenstaand adres)

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Datum _____ Handtekening _____

Retourneren

Fax: 015 2 690 271

E-mail: klantenservice@nen.nl

Post: NEN Standards Products
& Services,

t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214,
2600 WB Delft

(geen postzegel nodig).

Voorwaarden

- De prijzen zijn geldig tot 31 december 2018, tenzij anders aangegeven.
- Alle prijzen zijn excl. btw, verzend- en handelingskosten en onder voorbehoud bij o.m. ISO- en IEC-normen.
- Bestelt u via de normshop een pdf, dan betaalt u geen handeling en verzendkosten.
- Meer informatie: telefoon 015 2 690 391, dagelijks van 8.30 tot 17.00 uur.
- Wijzigingen en typfouten in teksten en prijsinformatie voorbehouden.
- U kunt onze algemene voorwaarden terugvinden op: www.nen.nl/leveringsvoorwaarden.